

POSTANOWIENIE

Dnia 28 listopada 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Monika Koba

w sprawie z powództwa S. sp. z o.o. w C.

przeciwko A.H.

o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 28 listopada 2017 r.,

na skutek skargi kasacyjnej pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w N.

z dnia 26 stycznia 2017 r., sygn. akt III Ca (...),

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

2) oddala wniosek powódki o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym,

które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Podkreślenia wymaga, że Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie jest jego rolą korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca oparła na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c.

W judykaturze Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, iż wskazanie przyczyny określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nakłada na skarżącego obowiązek przedstawienia zagadnienia o charakterze abstrakcyjnym wraz z argumentami prowadzącymi do rozbieżnych ocen prawnych, wykazania, że nie zostało ono rozstrzygnięte w dotychczasowym orzecznictwie, a wyjaśnienie go ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia tej konkretnej sprawy, ale także innych podobnych spraw, przyczyniając się do rozwoju prawa. Nie może mieć charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego orzeczenia (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11 i z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151).

Zdaniem skarżącej w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne w postaci konieczności odpowiedzi na pytanie, czy ustalenie bądź uzgodnienie stron co do niewymagalnego jeszcze roszczenia głównego automatycznie rozciąga się także na przyszłe i niepewne co do powstania roszczenie odsetkowe za opóźnienie w spełnieniu roszczenia głównego, czy losy roszczenia głównego i roszczenia akcesoryjnego są związane w ten sposób, że ustalenia stron umowy dotyczące roszczenia głównego z istoty tego powiązania w każdym przypadku muszą odnosić się także do roszczenia ubocznego oraz czy odmienne ustalenia stron co do losów roszczenia głównego i roszczenia ubocznego winno znaleźć wyraz w jednoznacznym sformułowaniu treści umowy, czy też można je wywodzić z całokształtu okoliczności, w jakich ustalenia zostały poczynione.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono, że chociaż odsetki są świadczeniem ubocznym, ponieważ warunkiem powstania uprawnienia do odsetek

jest istnienie długu głównego i jego wymagalność, roszczenie o nie ma charakter samoistny (por. m.in. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 28 lipca 1992 r., III CZP 86/92, OSNCP 1993, nr 1-2, poz. 17, wyroki Sądu Najwyższego z dnia 25 października 2002 r., IV CKN 1430/00, OSP 2003, nr 9, poz. 118, z dnia 7 czerwca 2001 r., III CKN 369/00, nie publ., z dnia 22 listopada 2006 r., V CSK 299/06, OSNC 2007, nr 9, poz. 143, i z dnia 17 stycznia 2017 r., IV CSK 106/16, nie publ.).

Natomiast sformułowane przez skarżącą zagadnienie nie ma charakteru abstrakcyjnego, syntetycznego i uniwersalnego, lecz jest osadzone w okolicznościach konkretnej sprawy i jest pytaniem w tej właśnie sprawie. Skarżąca w istocie zarzuca, że Sąd Okręgowy dokonał błędnej wykładni umów z dnia 17 maja 2011 r. i 30 maja 2011 r., co skutkowało wadliwym przyjęciem, że jej roszczenie o zapłatę ceny sprzedaży zabezpieczone hipoteką wygasło w całości. W konsekwencji skarżąca nie formułuje wątpliwości na tle konkretnych przepisów, a kwestionuje wykładnię umowy w zakresie roszczenia odsetkowego, nie czyniąc jednocześnie podstawą skargi art. 65 k.c. Odsetki za opóźnienie jako instytucja prawa zobowiązań są poddane woli stron stosunku prawnego, zatem to wola stron decyduje o zakresie akcesoryjności roszczenia odsetkowego. Bogactwo stanów faktycznych, implikujące niuansowanie oceny prawnej w zakresie wykładni woli stron umowy, w tego rodzaju sprawach przez sądy powszechne, nie stanowi problemu prawnego powstałego na tle konkretnych przepisów prawa, których rozstrzygnięcie niezbędne dla sprawy, stwarza realne i poważne trudności, przekraczające poziom występujący zwykle w przypadku każdego procesu decyzyjnego sądu orzekającego w konkretnej sprawie.

Natomiast oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance wymienionej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga wykazania niewątpliwej, widocznej *prima facie*, bez konieczności głębszej analizy, sprzeczności orzeczenia z zasadniczymi i nie podlegającymi różnej wykładni przepisami albo jego wydania w wyniku oczywiście błędnej, widocznej bez głębszej analizy prawniczej wykładni lub niewłaściwego zastosowania prawa. Natomiast skarżący przedstawiając, jako okoliczność uzasadniającą rozpoznanie skargi kasacyjnej „oczywiste naruszenie prawa” powinien wykazać kwalifikowany charakter tego naruszenia.

(por. m. in.: postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004, nr 6, poz. 100 i z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49).

Skonfrontowanie zaskarżonego orzeczenia z uzasadnieniem wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie pozwala na stwierdzenie, by spełniona została przesłanka oczywistej zasadności skargi, o której mowa wyżej. Oczywistej zasadności skargi skarżąca upatrywała w rażącym naruszeniu przez Sąd Okręgowy art. 481 § 1 k.c. poprzez błędne przyjęcie, że uprawnienie do odsetek za opóźnienie w zapłacie wierzytelności głównej (cena sprzedaży przedsiębiorstwa), zabezpieczonej spornymi hipotekami, powstało u innego podmiotu (Bank Spółdzielczy w L.) niż wierzyciel roszczenia głównego (skarżąca), a także poprzez błędne przyjęcie, że przeszkodą w powstaniu uprawnienia do odsetek za opóźnienie w zapłacie był brak negatywnych skutków dla wierzyciela roszczenia głównego wynikających z nieterminowej zapłaty.

Zauważenia wymaga, że zarzuty dotyczące oczywistego naruszenia art. 481 § 1 k.c. pokrywają się z problematyką, w której skarżąca upatruje istotnego zagadnienia prawnego. Tymczasem, nie jest możliwe jednoczesne wykazywanie, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne i że skarga oparta na naruszeniu tych przepisów jest oczywiście uzasadniona. Albo jest tak, że wykładnia danych przepisów jest prosta i w związku z tym, ich naruszenie jest oczywiste albo tak, że wykładnia ta rodzi istotne zagadnienie prawne, wobec czego naruszenie przepisów nie może być oczywiste (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14, nie publ. i z dnia 26 listopada 2013 r., I UK 291/13, nie publ.). Ponadto, zarzut naruszenia art. 481 § 1 k.c. nie uwzględnia treści umów dotyczących roszczenia zabezpieczonego hipoteką. Wynika z nich, że pozwana miała uzyskać tytułem podziału majątku wspólnego kwotę 1.160.000 zł (§ 9 umowy z dnia 17 maja 2011 r. i § 3 umowy z dnia 30 maja 2011 r.), a J. H. miał spłacić wszystkie wymienione w umowie zadłużenia z uwzględnieniem ceny sprzedaży przedsiębiorstwa (§ 9 umowy z dnia 30 maja 2011 r.). Skarżąca prezentując odmienne stanowisko pomija, że modyfikacja umowy przez sprzedaż przedsiębiorstwa została wprowadzona ze względów podatkowych, a stronom nie towarzyszyła intencja uzyskania przez nią przysporzenia majątkowego na

skutek zapłaty ceny sprzedaży, czy odsetek za opóźnienie w jej zapłacie. Z podstawy faktycznej rozstrzygnięcia wynika, że cała kwota uzyskana tytułem ceny sprzedaży miała zostać przeznaczona na spłatę zadłużenia z tytułu kredytów, bez rozróżnienia na należność główną i odsetki. W konsekwencji wykładnia umowy zgodnie z którą skarżąca nie miała uzyskać z tytułu ceny sprzedaży przysporzenia bezpośrednio na swoją rzecz ani tytułem należności głównej ani odsetek za opóźnienie, nie przekonuje o oczywistej zasadności skargi. Skoro doszło do spłaty całego zadłużenia wraz z odsetkami którego cena sprzedaży stanowiła zaledwie część, to uznanie przez Sąd, że wierzytelność z tytułu ceny wygasła, nie może być traktowane jako rażące naruszenie art. 481 § 1 k.c. Skarżąca nie wykazywała przy tym, by odsetki za opóźnienie od ceny sprzedaży były wyższe niż kwota odsetek zapłaconych przez J.H. na rzecz banku z tytułu opóźnienia w spłacie kredytu. Natomiast objęta sporem hipoteka nie zabezpieczała roszczenia o zapłatę kwoty 1.160.000 zł, zatem kwestia czy J.H. rozliczył się prawidłowo z tego zobowiązania nie było przedmiotem sporu.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

Sąd Najwyższy nie uwzględnił wniosku powódki o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego sformułowanego w piśmie procesowym z dnia 16 listopada 2017 r., wobec nie złożenia w terminie odpowiedzi na skargę kasacyjną i braku podstaw do przyznania kosztów sporządzenia przez pełnomocnika pisma procesowego nie będącego odpowiedzią na skargę kasacyjną (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 27 października 1998 r., III CKN 805/98, OSNC 1999, nr 4, poz. 79 i z dnia 20 sierpnia 2013 r., I UK 95/13, nie publ. oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 września 2002 r., I CKN 926/00, M. Praw. 2002, nr 19, s. 868). Zaznaczenia wymaga, że odpis skargi kasacyjnej został doręczony powódce zastępczo, po podwójnym bezskutecznym awizowaniu przesyłki (k. 303).

